

**NÜFUZLU EL AĞSAQQALI  
PROFESSOR ABUZƏR XƏLƏFOVUN 80 İLLİYİ QARŞISINDA**

**Qafar ƏLİYEV**

*YAP Siyasi Şurasının üzvü, Azərbaycan Respublikası  
Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin  
xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla iş üzrə sektor müdiri,  
beynəlxalq münasibətlər və siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru*

Bu məqaləni həyatda həddindən çox sevdiyim və şəxsiyyətinə, sözün həqiqi mənasında, böyük hörmət bəslədiyim bir insan – 1979-84-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetində mənə dərs deyən müəllimim, həm də fakültəmizin dekanı olmuş, 2011-ci il dekabrın 25-də 80 illiyini qeyd etməyə hazırladığımız professor Abuzər Alı oğlu Xələfov haqqında yazıram.

Müəllim hər bir insanın həyatında onun valideynləri, yaxın qohumları qədər əziz olan bir varlıqdır. Uşaqlıq illərində sənə düzgün tərbiyə və təhsil verən, dünyanı dərk etməkdə sənə yardımçı olan, bilik və təhsil almaqda kömək edən müəllimlər ömrünün axırına qədər sənin qəlbinə hakim kəsilir, xatirələrində yaşayır və həyatda öz yerini tutmaq üçün apardığın mübarizədə səninlə birgə addımlayır. İstər-istəməz gördüyün və sevdiyin müəllimlərinə oxşamaq, onların xüsusiyyətlərini əxz etmək və daşımaq, onlar kimi yaşamaq istəyirsən.

Tanınmış elm xadimi, görkəmli şəxsiyyət, ictimai-siyasi xadim, nümunəvi pedaqoq, əsl alim və vətəndaş olan Abuzər Xələfovun 2011-ci il dekabrın 25-də 80 yaşı tamam olur.

Abuzər Xələfov görkəmli kitab və kitabxanaşünas alim, BMT yanında İnformasiyalaşdırma Akademiyasının akademiki, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar elm xadimi, Əməkdar mədəniyyət işçisi, Bakı Dövlət Universitetinin Kitabxanaçılıq fakültəsinin uzun müddət dekanı, Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri təqaüdçüsü, “Şöhrət” ordeni, tarix elmləri doktoru, professor kimi vəzifələr və fəxri adların sahibidir. Bu qədər rütbə, fəxri ad və vəzifələr daşıyan bir şəxsiyyət olaraq ona xas olan bəzi xüsusiyyətlər haqqında qısaca bəhs etmək istəyirəm.

Abuzər Xələfov 1931-ci il dekabrın 25-də Qərbi Azərbaycanın Göyçə mahalının Cil kəndində sadə bir zəhmətkeş ailəsində dünyaya gəlib. Orta təhsilini kənd orta məktəbində başa vurub, eyni zamanda Böyük Vətən müharibəsi illərində kolxozda işləyib, 1950-ci ildə orta məktəbi bitirərək Bakı Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsinin Kitabxanaçılıq şöbəsinə daxil

olub. 1955-ci ildən universitetin kitabxanaçılıq və biblioqrafiya kafedrasının müəllimi vəzifəsində işə başlayıb.

A.Xələfov 1955-ci ildən bu günə qədər ömrünü BDU-ya bağlayıb. O, 56 il müddətində doğma universitetin divarları arasında, ölkəmizin daim – yarandığı gündən flaqman ali məktəbi sayılan universitetinin auditoriyalarında minlərlə insana dərs deyib, onların təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olub.

Təlim-tərbiyədən söz düşmüşkən, A.Xələfovun bir pedaqoq, təşkilatçı və dekan, daha sonra universitet partiya təşkilatının katibi və s. vəzifələrdə işlədiyi zamanlar onda sezdiyim və müşahidə etdiyim bir xüsusiyyətini qeyd etmək istərdim. Abuzər Xələfov ilk öncə tədris prosesində ciddi nizam-intizamın tərəfdarı idi. Bizim oxuduğumuz dövrdə kitablar, İnternet və digər informasiya resursları indiki qədər geniş deyildi. Amma tələbələrə qarşı tələbkərlik çox yüksək idi. Bəzi dərslilər çatışmırdı, ona görə də yeganə mənbə kimi müəllimlərin mühazirələrini yazmaqla imtahanlara hazırlanırdıq.

Abuzər Xələfov auditoriyalarda mühazirə deyən zaman, necə deyərlər, milçək uçsaydı, səsi eşidilirdi. O, çox rəvan və asta, çox da sürətli olmayan templə mühazirəsini oxuyar, biz də asta-asta deyilən fikirləri tam şəkildə yazmağa çalışırıq. Bəzən tələbələr yorularkən A. Xələfov sanki bunu hiss edirmiş kimi mühazirəni dayandırır, mövzudankənər haşiyə çıxaraq əlavə məlumat və izahatlar verərdi. Biz onun əlavə məlumat və izahatlarından da xeyli həyat bilgisi, bilik və təcrübə üçün qiymətli məlumatlar əldə edərdik. Həm də dincəlir, təkrarən mühazirəni dinləməyə davam edirdik. Bizə dərs deyən başqa müəllimlərin dərslərində tələbələr müxtəlif bəhanələr gətirərək icazə alıb, auditoriyadan çıxırdılar. Məgər belə bir tələbə ola bilərdimi ki, həmin cürəti A.Xələfova qarşı göstərsin və ondan yalandan, bəhanə ilə icazə alıb, çölə çıxsın və yaxud dərslərdən yayınsın? Bu, ancaq zəruri və nadir hallarda baş verə bilərdi. Bəzən fasilə zamanı biz bir-birimizlə söhbət edərkən və ya gülüşüb zarafatlaşarkən Abuzər müəllim, gəlib keçərkən və istər-istəməz, dəhlizdə sakitlik yaranar, hamı qeyri-ixtiyari “farağat komandası alan əsgərlər” kimi cərgəyə düzülürdü.

Bir çox şəxsiyyətlər, o cümlədən də ümümmilli lider Heydər Əliyevə xas olan bir xüsusiyyətin oxşar əlamətlərini professor Abuzər Xələfovda da hiss edirdim. Kənardan baxanda professor Abuzər Xələfov bizim üçün çox zəhmli və ciddi adam təsiri bağışlayırdı. Lakin elə ki, onunla təmasda olurdun və yaxın məsafədən ona yaxınlaşırdın, o qorxu və ehtiyatdan əsər-əlamət qalmırdı. Qeyd etdiyim kimi, o, tələbələrə qarşı həddindən artıq tələbkər idi. Əgər o vaxtlar kimsə hesab edirdisə ki, bu, A.Xələfovun sərtliyi və ya həddindən çox ürəyiyumşaq olmamasından irəli gələn bir xüsusiyyət idi, yanılırdı. Şəxsən mən və mənim kimi başqa tələbələr dəfələrlə müxtəlif problemlərlə bağlı onun yanında olub, xahiş edəndə o, çox səbr və təmkinlə bizə qulaq asar, bütün xahişlərimizi sona qədər dinlədikdən və əmin olduqdan sonra bilirdi ki,

həqiqətən köməyə ehtiyacımız var, o, həmişə bizim müraciətimizi müsbət həll edər, qayğı və diqqət göstərirdi. Lakin elə müəllimlər də var ki, bizimlə zarafat edir, söhbətlərində özünü humanist insanlar kimi qələmə verirdilər. Amma imtahan zamanı tamamilə dəyişir, bizə qarşı qəddarlıq və ədalətsizlik edərək qiymətimizi kəsmək istəyirdilər. Professor Abuzər Xələfov isə bizimlə imtahanlara qədər ciddi rəftar edirdisə, imtahan prosesində tam ədalətli olurdu və hər bir tələbənin layiqli qiymətini özünə verirdi. Belə olan halda tələbənin aldığı qiymət də yadda qalan olur. Mən də Abuzər Xələfovdan aldığım əla qiymətləri bütün imtahanlardan yüksək tuturam və daim xatırlayıram.

O, çox ciddi, nizam-intizamı sevən, eyni zamanda ədalətli və humanist bir insan, müəllim, pedaqoq idi. Abuzər müəllim bizi öz övladları qədər sevir və hər birimizin gələcək taleyini düşünürdü. O, uzaqgörən bir insan kimi bizə təkcə bugünün gözü ilə yox, gələcəyin şəxsiyyətləri kimi baxır və bizə elə yanaşırdı. Şükürlər olsun ki, onun ümidləri doğrulub. Əsl pedaqoq kimi Abuzər Xələfov, pedaqoji düşüncələri və iş xüsusiyyətləri mövzusunda bir neçə kitab, elmi məqalə, dissertasiyalar yazılmağa tam layiq olan bir şəxsiyyətdir.

Professor Abuzər Xələfova xas olan xüsusiyyətlərdən biri də onun həmişə, həyatının bütün dövrlərində zəhmətkeş olması, öz üzərində ciddi çalışması, çox mütləq etməsi və bunların da nəticəsində universitet həyatında, eləcə də respublikanın ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etməsidir.

İctimai fəallıq insanın şəxsiyyətindən və xarakterindən irəli gələn bir özəllikdir. Bəzən elə olur ki, hətta məşhur alim belə ancaq məhdud elmi fəaliyyətinə qapanıb qalır, böyük elmi kəşflər və ixtiralar etsə belə, cəmiyyət onu o qədər də yaxşı tanımır və təbii ki, sevmir də. Lakin Abuzər Xələfov daim universitetin və respublikanın ictimai-siyasi həyatında fəal rol oynamış, mühüm məsələlər barədə çıxış edərək ortaya konkret mövqe qoymuşdur. Bu xüsusiyyət nəticəsində o, böyük nüfuz qazanmış və daim rəhbərlik tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Hətta biz oxuyan dövrlərdə də belə fikirlər olurdu ki, Bakı Dövlət Universitetində hansı fakültələr əsasdır, hansı fakültə vacibdir və s. Professor Abuzər Xələfov öz şəxsi fəaliyyəti və bacarığı, həmçinin fəal həyat mövqeyi ilə həmişə bütün fakültə dekanları arasında hörmət və nüfuzuna görə ön cərgədə gedirdi, həmişə mötəbər iclas və toplantılarda çıxış edir, öz yüksək nüfuzu və hörməti sayəsində həm kitabxanaçılıq fakültəsində dərs deyən müəllimlərin, həm də orada təhsil alan tələbələrin hörmət və nüfuzunu yüksəklərə qaldırırdı. Sonralar universitetin kitabxanaçılıq fakültəsinin bir çox tələbələrinin səsi yüksək dövlət qurumlarından, partiya, QHT və KİV rəhbərliklərindən gəlməyə başladığı zaman artıq çoxları həmin fakültədə oxuması və oranı bitirməsilə fəxr edirdi.

Azərbaycan dövlətinin yeritdiyi diaspor siyasətinə qoşularaq Abuzər Xələfov bu yaxınlarda mətbuatda elmi məqalə ilə çıxış edərək birbaşa Azərbaycanla qarşı yönəlmiş elmi fikirlərə və tarixi saxtalaşdıran erməni alimlərinə

tutarlı cavab verib. Professor A.Xələfov “Tarixi saxtalaşdıranlara əsaslandırılmış elmi cavablar” adlı elmi məqaləsində yazır: “...Tarix sübut edir ki, antik dövrdən başlayaraq çağdaş zamanımızadək əsrlər boyu Azərbaycan və Türkiyə torpaqlarına göz dikən erməni millətçiləri hiyləgər və fitnəkar siyasət yeridərək monoetnik və “türksüz Ermənistan” uğrunda qərinələr boyu gizli və bəzən leqal müharibələr aparmış, “dənizdən-dənizə” böyük imperiya yaratmaq üçün türk xalqlarına qarşı soyqırım siyasəti yeritmiş, Azərbaycan torpaqlarına və sərhədlərinə sahib olmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxaraq özlərinin məkrli və avantürist niyyətlərini həyata keçirmək məqsədilə tarixdə görünməmiş cinayət və vəhşiliklərdən, kütləvi qırğınlar və vandalizmdən istifadə etmişlər. Şovinst ruhlu erməni millətçiləri tərəfindən yeridilən bu mənfur siyasət tarixin bütün zamanlarında Azərbaycan türklərinə qarşı ölüm, işgəncə, məşəqqət və məhrumiyyətlərlə müşayiət olunan faciz dolu qaçqınlıq, didərginlik həyatı, yarası dövr-dövr qövr eləyən el-oba dərdi, torpaq və yurd həsrəti gətirmişdir.

Professor Abuzər Xələfov qədim tarixi kitablardan topladığı zəngin elmi məlumatlar və faktlar əsasında Herodot, Strabon, V.L.Veliçko, H.Şavrov kimi tarixçi alimlərin fikirlərinə istinad edərək ermənilərin Qafqaza gəlmə xalq olduğunu, onların azərbaycanlılar, gürcülər və başqa xalqlarla ədavət apararaq torpaqlar qopardığını, Qafqazda yaşayan ermənilərin kütləvi şəkildə çar Rusiyasının himayəsi altında İran və Türkiyədən köçürülərək Azərbaycanın tarixi torpaqları olan Qərbi Azərbaycanda hazırkı Ermənistan respublikasını yaratdığını faktlar əsasında sübut etmişdir.

Beləliklə, professor Abuzər Xələfov 80 illik həyatı boyu oxuduğu, araşdırıb-topladığı sanballı elmi-tarixi faktları müdrik yaşında xalqımızın əsas problemi olan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məsələsinə beynəlxalq aləmin ixtilafın tənzimlənməsinə diqqətinin artdığı bir məqamda önə çəkib.

80 yaş insanın baba, ağsaqqal, müdriklik yaşına çatdığı dövrüdür. Bu, Allah-Təala tərəfindən professor Abuzər Xələfova verilən bir qismətdir. Allahdan arzu edirəm ki, ən azı 100 yaş yaşasın və həqiqi bir el ağsaqqalı kimi öz xeyrixah məsləhətləri ilə neçə-neçə insanın həyatına işıq saçsın.